

Pravna i ekonomska izdanja
za uspješno i zakonito poslovanje

BUDITE NA
PRAVNOJ STRANI

www.paragraf.ba - www.paragraf.rs

Primjena propisa iz oblasti zaštite na radu

Sarajevo, septembar/rujan 2025. godine

Pravna i ekonomska izdanja
za uspješno i zakonito poslovanje

BUDITE NA
PRAVNOJ STRANI

www.paragraf.ba - www.paragraf.rs

Uvod

U Federaciji Bosne i Hercegovine je 07.11.2020. godine, stupio na snagu Zakon o zaštiti na radu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 79/20), kojim su, između ostalog, uređena prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca i radnika u vezi sa provođenjem i poboljšanjem sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu.

Pravna i ekonomska izdanja
za uspješno i zakonito poslovanje

BUDITE NA
PRAVNOJ STRANI

www.paragraf.ba - www.paragraf.rs

PRAVILNIK O UPOTREBI SREDSTAVA I OPREME LIČNE ZAŠTITE NA RADU

- Pravilnik o upotrebi sredstava i opreme lične zaštite na radu objavljen je u “Službenim novinama Federacije BiH”, broj: 42/25 dana 09.06.2025. godine i stupio je na snagu 10.06.2025. godine-
- Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o sredstvima lične zaštite na radu i ličnoj zaštitnoj opremi (“Službeni list SFRJ”, broj: 35/69).
- Ovim pravilnikom se u pravni poredak Federacije Bosne i Hercegovine **djelimično preuzima Direktiva Vijeća od 30. novembra 1989. o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima za upotrebu lične zaštitne opreme na radnom mjestu** (treća pojedinačna direktiva u smislu člana 16. stav 1. Direktive 89/391/EEZ) 89/656/EEZ – zadnja prečišćena verzija od 20.11.2019. godine.

Definicija sredstava i opreme lične zaštite

- Sredstva i oprema lične zaštite u smislu ovog pravilnika su sva sredstva i oprema koju radnik nosi, drži ili na bilo koji način koristi pri obavljanju poslova, sa ciljem da ga zaštiti od jednog ili više izvora opasnosti i/ili štetnosti koji bi mogli ugroziti njegovu sigurnost i zdravlje na radu, odnosno da otklone ili smanje rizik od nastanka povreda i/ili profesionalnih oboljenja.
- Sredstva i oprema lične zaštite u smislu ovog pravilnika su i sva pomoćna sredstva ili dodaci koji su namijenjeni za ostvarivanje navedenog cilja.
- Sredstvima i opremom lične zaštite u smislu ovog pravilnika ne smatraju se:
 - ☐ radno odijelo ili uniforma u vidu odjevnih predmeta, a koji nisu posebno namijenjeni za sigurnost i zdravlje radnika na radu,
 - ☐ sredstva i oprema koju koriste radnici u službama za prvu pomoć i spašavanje, te pripadnici civilne zaštite nadležne za zaštitu i spašavanje,
 - ☐ sredstva i oprema za ličnu zaštitu koju koriste pripadnici oružanih snaga, policije i radnici drugih državnih organa nadležnih za zaštitu javnog reda i mira,
 - ☐ sredstva i oprema lične zaštite za radnike u cestovnom saobraćaju po posebnim propisima,
 - ☐ sportska oprema,
 - ☐ sredstva i oprema za samoodbranu ili zastrašivanje i
 - ☐ prijenosni uređaji za otkrivanje i javljanje opasnosti i smetnji.

Uslovi za korištenje sredstava i opreme lične zaštite

Poslodavac je dužan da radnicima osigura korištenje sredstava i opreme lične zaštite koja:

- je proizvedena u skladu sa zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima,
- pruža pouzdanu zaštitu od rizika pri radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik sredstava i opreme lične zaštite, odnosno ako posjeduje ispravu izdatu od strane proizvođača ili uvoznika tih sredstava i opreme lične zaštite kojom se dokazuje da ta sredstva i oprema odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, te ako daju uputstva za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Bosni Hercegovini, odnosno Federaciji,
- odgovara postojećim uslovima na radnom mjestu i u radnoj okolini, odnosno koja odgovara uslovima i specifičnostima rada kako bi se rizici otklonili ili smanjili,
- je namjenski izrađena za otklanjanje ili smanjenje rizika na radnom mjestu i kao takvi ne smiju da povećavaju postojeće ili da stvaraju nove rizike za sigurnost i zdravlje radnika,
- odgovara specifičnim ergonomskim zahtjevima na radnom mjestu i zdravstvenom stanju radnika tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika,
- je tako izrađena da radnik može pravilno i na jednostavan način koristiti i poslije podešavanja.

- Sredstva i oprema lične zaštite koja podliježu obavezi periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu, mogu se upotrebljavati samo ako posjeduju zapisnik, odnosno ispravu iz člana 67. stav (1) Zakona. Periodičnim pregledima i ispitivanjima iz oblasti zaštite na radu, u skladu sa Pravilnikom o načinu, postupku i rokovima vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu, podliježu ona sredstva i oprema lične zaštite za koja su ti pregledi i ispitivanja predviđeni propisima iz oblasti zaštite na radu, važećim propisima o standardizaciji u Bosni i Hercegovini, tehničkim propisima i uputstvima proizvođača.

Procjena sredstava i opreme lične zaštite

- Prije izbora sredstava i opreme lične zaštite koju planira dati na korištenje radniku, poslodavac je dužan da izvrši procjenu da li sredstva i oprema lične zaštite ispunjavaju uslove iz člana 6. ovog pravilnika.
- Procjena obuhvata sljedeće:
 - ☐ analizu i procjenu rizika koji se ne mogu otkloniti ili smanjiti drugim mjerama,
 - ☐ osobine koje mora da posjeduje sredstvo i oprema lične zaštite da bi efikasno otklonili ili smanjili rizike, kao i rizike koji mogu nastati korištenjem tog sredstva i opreme lične zaštite,
 - ☐ upoređivanje osobina više sredstava i opreme lične zaštite koja može da se nabavi, a koja ispunjava uslove iz ovog Pravilnika.
- Procjena rizika podrazumijeva da je poslodavac dužan svojim internim aktom o zaštiti na radu, na osnovu akta o procjeni rizika, odnosno na osnovu utvrđenih opasnosti i štetnosti na radnom mjestu i u radnoj okolini, utvrditi sredstva i opremu lične zaštite koja pripadaju radniku, a kojom se otklanjaju ili smanjuju rizici prouzrokovani tim opasnostima i štetnostima kod poslodavca.
- Postupak procjene iz poslodavac je dužan ponoviti kada nastupi promjena stanja na osnovu kojeg je obavljena prethodna ocjena.

Odabir sredstava i opreme lične zaštite

- Poslodavac određuje sredstva i opremu lične zaštite na osnovu izvršene procjene rizika, odnosno prepoznatih opasnosti i štetnosti kojima su radnici izloženi na radnom mjestu i u radnoj sredini.
- Radi ispunjavanja obaveze, poslodavac će:
 - ☐ sačiniti Pregled rizika (opasnosti i štetnosti) koji uslovljavaju korištenje sredstava i opreme lične zaštite, a koji se nalazi u Prilogu broj 1. ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio,
 - ☐ odrediti sredstva i opremu lične zaštite koja odgovaraju Pregledu sredstava i opreme lične zaštite, a koji se nalazi u Prilogu broj 2. ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio, te dati na korištenje odgovarajuća sredstva i opremu lične zaštite radniku koji radi na poslovima navedenim u Pregledu sredstava i opreme lične zaštite prema poslovima koji zahtijevaju njihovo korištenje, a koji se nalazi u Prilogu broj 3. ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio.
- Prilozi br. 2. i 3. predstavljaju popise, koji su podložni periodičnim izmjenama i dopunama u skladu sa tehničkim napretkom.

Pravna i ekonomska izdanja
za uspješno i zakonito poslovanje

BUDITE NA
PRAVNOJ STRANI

www.paragraf.ba - www.paragraf.rs

Obavješćavanje radnika

- Poslodavac je obavezan radnicima i/ili njihovim predstavnicima omogućiti da imaju uvid u sve informacije koje se odnose na sigurnost i zdravlje pri obavljanju poslova i na mjestima rada na kojima se koriste sredstava i oprema lične zaštite.
- Poslodavac je dužan obavijestiti radnike o rizicima od kojih ih štiti nošenje i upotreba sredstava i oprema lične zaštite.

Osposobljavanje radnika za korištenje sredstava i opreme lične zaštite

- Poslodavac je u skladu sa obavezama iz Zakona dužan izvršiti osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, te u okviru istog i osposobljavanje za korištenje odgovarajućih sredstava i opreme lične zaštite.
- Osposobljavanje radnika za pravilno korištenje sredstava i opreme lične zaštite obavlja se teorijski i na praktičan način.
- Praktično osposobljavanje radnika podrazumijeva i demonstraciju korištenja sredstava i opreme lične zaštite.

Usklađivanje obaveza poslodavca

- Poslodavci koji su prije stupanja na snagu ovog pravilnika radnicima osigurali i odredili sredstva i opremu lične zaštite u skladu sa odredbama Pravilnika o sredstvima lične zaštite na radu i ličnoj zaštitnoj opremi ("Službeni list SFRJ", broj: 35/69), dužni su da svoje obaveze usklade sa odredbama ovog pravilnika u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.
- U djelatnostima u kojima je za obavljanje određenih poslova posebnim propisima predviđeno korištenje sredstava i opreme lične zaštite koja nije propisana ovim pravilnikom, poslodavci su dužni radnicima obezbijediti korištenje sredstava i opreme lične zaštite koja je predviđena i tim propisima.

Procijena rizika za svako radno mjesto i utvrđivanje poslova sa povećanim rizikom

- **Poslovi sa povećanim rizikom su zapravo poslovi sa posebnim uslovima rada iz starog Zakona o zaštiti na radu iz 1990. godine;**
- Poslovi sa povećanim rizikom utvrđuju se internim aktom o zaštiti na radu, na osnovu akta o procjeni rizika;

Poslovima sa povećanim rizikom smatraju se:

- **poslovi sa povećanim rizikom od povređivanja, nastanka profesionalnih oboljenja i oštećenja zdravlja radnika,**
- **poslovi sa specifičnim zahtjevima koji, u cilju sigurnog i uspješnog rada uvjetuju posebne zdravstvene i psihofizičke sposobnosti radnika na tim radnim mjestima,**
- **poslovi na kojima, nakon primjene svih tehnički priznatih metoda za smanjenje rizika, postoji preostali rizik za neke radnike.**

Vrste opasnosti na radnim mjestima i mjestima rada u radnoj okolini

Opasnosti na radnim mjestima i mjestima rada u radnoj okolini mogu biti:

-mehaničke opasnosti, koje se pojavljuju u vezi sa korištenjem sredstava i opreme za rad, kao što su:

- nedovoljna sigurnost zbog rotirajućih ili pokretnih dijelova,
- slobodno kretanje dijelova ili materijala koji mogu uzrokovati povredu radnika,
- unutrašnji transport i kretanje radnih mašina ili vozila, kao i pomjeranja opreme za rad,
- korištenje opasnih sredstava za rad, koja mogu uzrokovati požar ili eksploziju,
- nemogućnost ili ograničenost pravovremenog udaljavanja radnika sa mjesta rada zbog izloženosti zatvaranju, mehaničkom udaru, poklapanju i sl,
- drugi mehanički faktori;
- opasnosti koje se pojavljuju u vezi sa karakteristikama radnog mjesta, kao što su:
- opasne površine (podovi i sve vrste gazišta, površine sa kojima radnici dolaze u dodir, a koje imaju oštre ivice, šiljke, grube površine, izbočene dijelove i sl),
- rad na visini ili dubini,
- rad u skučenom, ograničenom ili opasnom prostoru (između dva ili više fiksiranih dijelova, između pokretnih dijelova ili vozila, rad u zatvorenom prostoru koji je nedovoljno osvijetljen i sl),
- mogućnost klizanja ili spoticanja (mokre ili klizave površine),

Vrste štetnosti na radnim mjestima i mjestima rada u radnoj okolini

Štetnosti na radnim mjestima i mjestima rada u radnoj okolini mogu biti:

-štetnosti koje nastaju ili se pojavljuju u procesu rada, kao što su:

- hemijske štetnosti, prašina i dimovi (udisanje, gušenje, unošenje u organizam, prodor u tijelo kroz kožu, opekotine, trovanje i sl),
- fizičke štetnosti (buka, vibracije, štetni uticaji zračenja – toplotnog, jonizirajućeg ili nejonizirajućeg, laserskog, ultrazvučnog i dr),
- biološke štetnosti (virusi, paraziti, gljivice, bakterije, izlaganje mikroorganizmima i alergenima),
- štetni uticaji mikroklima (visoka ili niska temperatura, vlažnost i brzina strujanja zraka, neodgovarajuća – nedovoljna osvijetljenost),
- štetni klimatski uticaji,
- štetnosti koje nastaju korištenjem opasnih materija u proizvodnji, transportu, pakovanju, skladištenju ili uništavanju,
- druge štetnosti koje se pojavljuju u procesu rada, a koje mogu biti uzrok povrede na radu, profesionalnog oboljenja ili oštećenja zdravlja radnika;
- štetnosti koje proizlaze iz psihičkih i psihofizičkih napora koji su uzročno povezani sa radnim mjestom i poslovima koje radnik obavlja, kao što su:
- naponi ili fizička naprezanja (ručno prenošenje tereta, vučenje tereta, druge dugotrajne fizičke aktivnosti i sl),
- neprilagođen fiziološki položaj tijela (dugotrajno stajanje, sjedenje i sl),

- naponi pri obavljanju određenih poslova koje uzrokuju psihosocijalni faktori rizika (stres, monotonija u radu, mobing i sl),
- odgovornost u primanju i prenošenju informacija, korištenje odgovarajućeg znanja i sposobnosti, odgovornost u pravilima ponašanja, odgovornost za brze izmjene radnih procedura, intenzitet u radu, prostorna uvjetovanost mjesta rada, konfliktna situacije, rad sa strankama, rad sa novcem, nedovoljna motivacija za rad, odgovornost u rukovođenju i sl;
- štetnosti povezane sa organizacijom rada, kao što su:
 - prekovremeni rad,
 - rad u smjenama,
 - rad noću,
 - pripravnost za rad i sl;
- ostale štetnosti koje se pojavljuju na radnim mjestima i mjestima rada u radnoj okolini, kao što su:
- štetnosti koje prouzrokuju druga lica (nasilje prema licima koja rade na šalterima, lica na obezbjeđenju i sl),
- rad sa životinjama,
- rad u blizini vode ili ispod površine vode i sl.

Šta je matrica procjene rizika i koji su opći kriteriji procjene rizika?

• 1. Kategorije vjerovatnosti

	Beznačajna	Vrlo mala vjerovatnoća nastanka, samo u izuzetnim situacijama
	Mala vjerovatnoća	Mogućnost postoji, malo vjerovatno
	Srednja vjerovatnoća	Mogućnost postoji, pod određenim okolnostima, vjerovatno moguće
	Velika vjerovatnoća	Povećana mogućnost nastanka, vrlo vjerovatno očekivano
	Izuzetno velika vjerovatnoća	Gotovo sigurno, velika mogućnost nastanka

• 2. Kategorije težine posljedica

Vrlo laka	Zanemarljivo oštećenje zdravlja. Ne povlači bolovanje, odsustvo sa posla
Laka	Lako i privremeno reverzibilno oštećenje zdravlja koje može zahtijevati ljekarsku pomoć i privremenu nesposobnost za rad
Srednje teška	Značajno oštećenje zdravlja koje zahtjeva duže liječenje i koje može izazvati trajno smanjenje radne sposobnosti
Teška	Trajno i/ili progresivno oštećenje zdravlja, izaziva trajnu nesposobnost za rad
Vrlo teška (smrtno)	Jako oštećenje zdravlja sa hendikepom - smrt ili više povrijeđenih bez obzira na težinu povrede

• 3. Nivoi rizika

	Beznačajan	Rizik je zanemarljiv, mjere zaštite nisu potrebne
	Rizik je prihvatljiv	Zaštitu poboljšati ako je moguće
	Srednje veliki rizik	Potrebne mjere za poboljšanje zaštite, pratiti zdravstveno stanje
	Veliki rizik	Rizik je velik, odmah poduzeti mjere za poboljšanje zaštite, kontrola zdravstvenog stanja, upozoriti radnike na opasnost
	Vrlo veliki rizik	Rizik je vrlo velik (neprihvatljiv), odmah zaustaviti proces rada, hitno poduzeti mjere

Koji su mogući nivoi rizika koji mogu biti procijenjeni?

Procjenjivanje rizika vrši se u skladu s Matricom procjene rizika prema općim kriterijima nivoa rizika (vjerovatnost, posljedica), koja je propisana na obrascu broj 1. ovih pravila i čini njegov sastavni dio.

- Rizik se procjenjuje kao:
- **beznačajan rizik,**
- **rizik koji je prihvatljiv,**
- **srednje veliki rizik,**
- **veliki rizik,**
- **vrlo veliki rizik.**

Na osnovu procijenjenog rizika, vrši se utvrđivanje radnih mjesta sa povećanim rizikom, odnosno onih radnih mjesta na kojim i pored potpuno ili djelimično primijenjenih mjera zaštite na radu, postoje okolnosti koje mogu da ugroze sigurnost i zdravlje radnika.

U kojim je slučajevima poslodavac dužan izvršiti izmjene i dopune akta o procjeni rizika?

U slučaju promjene rizika u procesu rada, poslodavac je dužan da izvrši odgovarajuću izmjenu akta o procjeni rizika.

- **Akt o procjeni rizika podliježe potpunoj izmjeni i dopuni nakon svake kolektivne povrede na radu sa smrtnim posljedicama, koja se dogodi na radnom mjestu i mjestu rada u radnoj okolini poslodavca ili ukoliko to naloži inspektor rada.**
- **Akt o procjeni rizika podliježe djelimičnoj izmjeni i dopuni, u dijelu koji se odnosi na određeno radno mjesto i s njim povezana radna mjesta, i to:**
 - u slučaju smrtne i teške povrede na radu,
 - u slučaju svake nove opasnosti ili štetnosti, odnosno promjene stepena rizika u procesu rada,
 - kada mjere koje su utvrđene za sprječavanje, otklanjanje ili smanjenje rizika ne odgovaraju procijenjenom stanju,
 - kada postoje mogućnosti i načini za unaprjeđenje, odnosno dopunu procijenjenih rizika,
 - u slučaju kada to naloži inspektor rada.

Interni akt o zaštiti na radu

- Svi poslodavci, bez obzira na djelatnost i broj radnika, u skladu sa ovim zakonom će biti obavezni da imaju interni akt o zaštiti na radu.
- Predmet internog akta o zaštiti na radu je organizacija provođenja zaštite na radu, pravila prevencije i zaštite, te se istim utvrđuju poslovi sa povećanim rizikom, poslovi na kojima se provodi mjera skraćivanja radnog vremena, zdravstveno stanje radnika koji rade na poslovima sa povećanim rizikom, i drugih radnika, sredstva i oprema lične zaštite koja pripadaju radniku, te prava, obaveze i odgovornosti radnika za zaštitu na radu i drugih radnika u ovoj oblasti, kao i druga pitanja od značaja za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.

Sadržaj internog akta o zaštiti na radu

- Organizovanje poslova zaštite na radu
- Opća pravila i mjere zaštite na radu
- Obaveza osiguranja preventivnih mjera
- Načela u provođenju mjera zaštite na radu
- Obaveze poslodavaca
- Obaveze ispitivanja radne okoline i u vezi sa upotrebom opasnih materija na radu
- Obaveze poslodavca u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti
- Osiguranje pristupa radnom mjestu sa povećanim rizikom
- Sredstva i oprema lične zaštite
- Radnik za zaštitu na radu

- Obavješćavanje radnika, predstavnika radnika i sindikata
- Upotreba opasnih materija
- Povjerenik za zaštitu na radu
- Osposobljavanje radnika
- Dužnosti radnika
- Postupanje u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika
- Poslovi sa povećanim rizikom
- Ljekarski pregledi i evidencije o ljekarskim pregledima radnika
- Pravo radnika na premještaj na drugo radno mjesto
- Obaveza vođenja evidencija kod poslodavca
- Dostavljanje izvještaja o povredi na radu i profesionalnom oboljenju
- Obaveza obavješćavanja inspekcije rada
- Postupak raspoređivanja radnika na poslove sa povećanim rizikom
- Postupak skraćivanja radnog vremena
- Posebno osiguranje radnika koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom
- Prijelazne i završne odredbe.

Pravna i ekonomska izdanja
za uspješno i zakonito poslovanje

BUDITE NA
PRAVNOJ STRANI

www.paragraf.ba - www.paragraf.rs

Hvala na pažnji!